

ets te worden
skeden. Ze
chep en zoo
van Christus,
diep heeft te
ers verklaren,
massa van de
ek niets meer
al op het lid
et cijfer zeer
er leden regel-
s dit nog geen
t daaruit niet
de Kerk niets
aan elke in-
daarom zoo
oomsche Kerk
het kan zijn,
eg volgens de
rdam 120 000,
a de leden der
oomsche Kerk
zijna drie maal
Kerk, en voor
e 110 dienst-
ttingenstaande
che Kerk uit
te vergelijken
n tractementen
Kerk uitbe-

betreft, heb-
zijn de cijfers
vorme Kerk.
1902 telt de
terdam 20 527
bevolking. Het
en het aantal
is dit dus op
nt. Nu is een
het grootste
nt behandeld
ter juiste be-
dikant wel al
zou het getal
moeten worden
erekend op 8
moeten wor-
en nog niets
lijk toezicht
meents. Toch
laarmede niet
Christus: pre-
lie creaturen,
eldt niet alleen
erre weg zijn,
de schare van
men het wel
ddelijke nabij-
kerken bij de
ek en beslist
de Kerk een
te gedoopten,
ven. De onver-
n's woord op
oeders hoeder,
wet niet kent,
nde voor God.
dit al aan de
oudt, waar ze
en vinden, om
jk te bezoeken.
die ze reeds
en hoe zoudt
houders willen
un aantal zou
zijn, maar die
ook, stuit op
als de gemeente
aan een ver-
niet worden

antal predikan-
ing der eigen
an arbeid naar
orden, niet de
ad. De andere
dat de massale
den nauweren
de onmogelijke
minder mede
astand: de wan-
tal predikanten
te feiten mogen
it men in onze
rken, dat een
steden wel in
oor hun predi-
ditzelfde ver-
in de buiten-
en Amster-
kerken allengs
rekt dit laatste
evenstandaard
oever van dien
ractement, dat
wordt, ook niet
wel het geval
den, waar het
Toont ons het
u, dat een ge-
n, dat degelijk
in kerkgebouw
te onderhouden,
antiele moel-
de gemeenten-
brengen, maar
aalt naarmate
Psychologisch
te begrijpen.
ik met honderd-
lang zoo sterk
k met slechts
kelijk ben. Het
at de enkeling,
ch in de massa
Kerk als de Ro-
k, waaronder de
t men bij de
amdat men uit
de predikants-
En in de Ge-
dam blijkt een
den zielen, die
standige Kerk
staakt uit eigen
kerkegebouw te
it te onderhou-

den. De ervaring toont dus, dat wanneer men de massale stadkerk maar in kleinere kerken splitst, die elk voor haar eigen predikant te zorgen hebben, de overvaardigheid naar die zelfde verhouding stijgt. Toch is het niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats om de financiële kwestie, dat we op dit gebrek, dat de massale Kerk altoos aankleeft, wijzen. Veel meer geldt voor ons het geestelijk belang. Ook hier nu hebben we een sprekend voorbeeld in de jongste geschiedenis der Roomsche Kerk. Voor 1853 was de parochiale indeling nog niet in de stadkerken doorgevoerd. Men had kerkgebouwen en pastoors, maar ieder ging, waar hij zelf wilde. Eerst na 1853, met het herstel der hiërarchie, kwam de parochiale indeling tot stand. Hoe de toestand vroeger was, tekent Dr. Slotemaker de Bruine aldus:

In Nederland is dat Parochie-stelsel jong. Het is ingevoerd en doorgezet na de herstelling der hiërarchie in 1853. Te voren heerste hier sinds de Hervorming groote verwarring. Geen scherp begrensde parochies. De gemeente-leden rekenden zich tot de kerk, die zij om enige oorzaak preferreden. De pastoors bemoeiden zich met de kerkische menschen, speciaal met hunne kinderen en vrienden. Het gevolg was: ongeregelde werk in verwarloosende der niet-kerkschen. Precies dus, wat de Protestanten in groote gemeenten nu nog hebben.

De invoering van het parochiestelsel ont-moette natuurlijk aanvankelijke bezwaren:

De invoering ging niet al te gemakkelijk. Het viel velen gemeentelieden zwaar, hun ouden pater niet zoveel als vroeger te zien; en velen geestelijken, om de hun bekende families minder te bezoeken. Het beduidende mindering van omgang, soms van vriendschap, soms ook van geschenken, die plegen gegeven te worden na kerkelijke handelingen.

Maar het stelsel is ingevoerd en doorgezet. De Roomsche Kerk is erdeeld in bisdom men; elk bisdom in parochies. Een parochie is een kadastraal afgebakend gedeelte met eigen kerk en eigen pastoor, deze zoo noodig bijge-staan door kapelaans. Het doel van deze in-deeling is de richtige waarneming van het her-dielijk werk.

Maar de Roomsche Kerk stoorde zich aan die klachten niet en zette haar beginsel door. In hoeverre daarbij van dwang sprake is, gelijk men van Protestantsche zijde be-weert, moge blijken, uit wat Dr. Slotemaker de Bruine daarover mededeelt:

Als Protestanten zeggen wij, dat het Roomsche Parochie-stelsel gepaard gaat met ondragelijken, onpeestelijken dwang. Welnu: zie hier, hoe deze „dwang“ werkt: elk Roomsche is volmaakt vrij, in welke kerk en bij welken geestelijke hij wil biechten, preek hooren, mis bijwonen, communiceeren; volmaakt vrij. In zijn eigen Parochie moet hij gedoopt worden, catechiseeren, eerste communie doen en met Paschen communiceeren; het laatste onafgezien met het ont-vangen van zijn parochie-geestelijke; en het huwelijc moet „gesloten“ worden in de parochiekerk van bruid of bruidegom. Maar... van al deze be-palingen kan met toestemming der pastoors wor-den afgeweken. Zoodat er geen dwang is; alleen orde en reglement. Of men moet dwang noemen de verplichting voor de parochie-geestelijken, om eens per jaar hun gansche parochie te bezoeken.

En wat nu de gevolgen zijn van deze parochiale indeling:

Voor vijftig jaren is het Parochie-stelsel ingevoerd. En als wij ons bedroeven of ergeren over den oploei van Rome in de laatste vijftig jaar, over den gestadig voortgaanden kerkenbouw, over de macht der „geestelijken“ op de gezinnen en op de gansche kudde, dan mogen wij ons voortaan herinneren, dat deze machtsontplooiing samenvalt met de invoering van het Parochie-stelsel.

Metterdaad is hier geen woord te veel gezegd. Juist die parochiale indeling, waardoor elk pastoor als 't ware voor zijn eigen gemeente te zorgen kreeg en die gemeente aan hem gebonden werd, is het aldoende middel gebleken om den invloed der Kerk op de gemeentelieden te herstellen. Numeriek moge de Roomsche Kerk niet vooruit zijn gegaan, in inwendige levenskracht schreef ze met reuzenschreden vooruit. In elke nieuwe wijk, die gebouwd wordt, verrijst terstond een Roomsche kerk-gebouw; daarnaast woont de pastoor, die zich aldaar te midden van zijn kudde bevindt en gemakkelijk door ieder kan bereikt worden. Zoo is de band tusschen herder en kudde weer hersteld en vormen pastoor en kerk voor zulk een parochie het middelpunt van het geestelijk leven.

We zeggen dit niet, om dit Roomsche parochiale stelsel voor onze kerken zonder meer aan te bevelen. Onze bezwaren daartegen brengen we later ter sprake. Maar wel is het ons te doen om helder te laten uitkomen, hoe de Roomsche Kerk, door splitsing der massale kerk in bepaalde groepen, elk aan de zorg van bepaalde geestelijken toe-vertrouwd, niet alleen haar invloed op de geesten herwon, maar ook een kracht ont-wikkelde, die eerbied afdwingt. Het aantal geestelijken breidde zich uit. Het aantal kerkengangers nam naar evenredigheid toe. En de overvaardigheid stelde in staat, het aantal kerkgebouwen in enkele tientallen van jaren bijna te verdrievubbelen. Men mag van Rome zeggen wat men wil, maar hierin is Rome alle protestantsche kerken tot een beschamend voorbeeld.

Verenigingsleven.

HET EVANGELIË ONDER ONZE VISSCHERS.

Onder dezen titel verschenen kort geleden een klein boekje, waarin verslag wordt uitgebracht van den arbeid in 1903 te Lerwick onder onze visschers bericht door Dr. S. Dams van Rotterdam en Dr. D. Hoek van Zwijndrecht. Waar we ook andere jaren in deze rubriek van dien aard heb en en ander mededeelden, spreekt el wij van zelf, dat we ook ditmaal gaarne erd zijn, te voldoen aan het verzoek, dat in

het „woord vooraf“ aan de lezers van het boekje gedaan wordt: te willen medewerken om ook anderen van hun belangstelling te doen blijken, om ook anderen op te wekken, deze zaak een plaats te geven in hun hart en gebed.

De idealen zijn nog niet vervuld. Een eigen kerkchip, dat steeds onze visschervloot be-gelieden kan, laat zich nog wachten. Er kan slechts op bescheiden wijze worden gearbeid, maar zoover als de krachten reiken, geschiedt het dan toch ook.

Op het noodige van dezen arbeid hebben we reeds meermalen gewezen. Terecht gaan onze zoekken niet op het voetspoor van den geest deser eeuw, die nog wel wil, dat men zich met anderen zal bemoeien en hun genot en ontspanning verschaffen zal, mits het maar los in van allen geestelijken band en buiten de atmosfeer der vrees Gods, — zoals Dr. Jonkers van Schiedam het uitdrukt.

De zoekken brengen „het woord ter bevrijding en verlossing, om van bandeloosheid af te manen, om tot zaligheid te leiden, om tot god-zaligheid op te wekken. Zij wekken tot geloofs-opbouw en versterking der liefde“.

Toen de beide predikanten, die het werk in den zomer van 1903 hadden te verrichten, te Lerwick aankwamen, waren er reeds veel loggers en bommen in de baai, zoodat ze onmiddellijk met de vervulling van hun taak konden aan-vangen. Dat werd hun daardoor gemakkelijk gemaakt, dat, naar zij, langs den doorvoorraan-gewesen weg op informatie uit, ervoeren, de vriendschappelijke verhouding tusschen de ree-kerken in Holland en de burgerij van Lerwick nog even uitnemend was als voorheen, terwijl ook de kerkelijke autoriteiten dezelfde dienst-vaardigheid aan den dag legden, als waarvan ook 't vorig jaar melding gemaakt kon worden. De ontvangst was wederom hartelijk en gul, en de noodige gebouwen werden ook ditmaal gaarne ter beschikking gesteld. In alle opzichten werden de beide domini's met de meest moge-lijke voorkomendheid en vriendschap bejegend.

Met blijmoedigheid kon dan ook de arbeid onder onze visschers verricht worden. En ook ditmaal mag van zegen worden gegaagd. Hoe schoon is het niet, in het verlag te mogen lezen, dat „hoe ook de afval met ieder jaar toeneemt, ook onder de mannen van de haring-vloot, er onder de visschers nog vraag is naar de beproefde waarheid. Waar anderen zoeken naar „nieuwe banen“ is er ook nog vraag naar de „oude paden“. Er wordt nog geld uitgegeven voor wat brood is; er wordt nog gearbeid voor wat verdragen kan. Er wordt nog gevraagd naar den God des levens, nog geluisterd naar den God der waarheid.“

Reeds de eerste Zondag was rijk geregend. De ruime kerk was des morgens nagenoeg ge-heel bezet en ook des avonds was het een goede beurt. Met aandacht werd er geluisterd, en opgewekt ategen de psalmen tot eer van God naar den hooge op, terwijl de gemeen-schappelijke nooden voor Gods troon werden neergelegd. Naar de predikanten later verne-men mochten, was er niet alleen met zegen door hen gesproken, maar was er evenzo met zegen ge-hoord.

De vraag was door de predikanten gedaan, hoe ze nog op andere wijze konden werkzaam zijn voor het eeuwig heil onder visschers. En het antwoord op die vraag luidde, dat er op de lange Zondagen samenkomsten moesten gehou-den worden in de open lucht, om de visschers aan de verleiding te ontrukken. Dat antwoord had voor hen, naar hun eigen zeggen, de kracht van een openbaring, en het idee werd door hen met geestdrift aangegrepen.

En zoo zag men het dan gebeuren, dat, op weinig Hollandsche, maar daarom toch aler-minst afkeurenswaardige manier, voor ramen van winkels, kantoren en zelfs van cafe's de openluchtmeeting geadviseerd werd naast de gewone predikbeurten. Zij slaagde uitnemend. In een oogblik waren honderden saame gestroomd. Er werd gelezen, gezongen, geboden. Die wijze van optreden sloeg in. Het gerucht ervan verspreidde zich zelfs over de zee. Onze menschen begonnen erom te vragen voor den volgende Zondag. Deze bracht, als de eerste, mooi weer en was eveneens zeer gezegend. De openluchtmeeting ontbrak ook ditmaal niet op 't programma. Zij slaagde ook nu weer voor-treffelijk.

„Tusschen een paar schaduwgevende muren, — aldus vertellen de domini's, — staande ieder op een ruwe kist, zagen we honderden en nog eens honderden rondom ons geschaard. Neen, men moet het gezien hebben, om te verstaan wat dit is! Hoe klonk het psalmgezang over de breede baai! Zelfs de Schotten genoten van het geweldig gezang onder visschers. Zeker is wel, dat hier velen onder het „Woord“ zijn geweest, die in Holland nimmer een bedehuis bezoeken. Zij hebben het nu dan ook gehoord, nog wel aan de einden der aarde. Moge het zijn een reuke des levens ten leven!“

Den derden Zondag kon de „hagepreek“ ten gevolge van het slechte weer niet doorgaan. Ook was de kerk dien dag niet zoo goed bezet. Dat was te voorzien, want de meeste visschers doen Lerwick slechts eenmaal aan, en daar er de eerste beide weken zoveel geweest waren, konden er de derde week niet heel veel meer verwacht worden. Toch was de kerk nog voor meer dan de helft bezet en was er dien dag alderminst reden tot klacht, terwijl ook den vierden Zondag, tegen alle verwachting in, en ondanks het ruimeer weer nog heel wat vis-schers opkwamen om het Woord Gods te hooren.

Officiële Berichten.

Classis Almkerk.

Aan de Kerken in de classis wordt bericht, dat de classieke vergadering D.V. zal gehouden worden te Almkerk den 17en Juni, 's morgens 9 uur.

Punten voor het agendum worden ingewacht bij de roepende kerk tot den 9en Juni aan 't adres van den eersten ondergetekende.

De raad der Geref. Kerk Weekendam B: J. OENINGA, praesies. M. IPPEL, scriba. Weekendam, 17 Mei 1909.

Aangewezen tot scriba van de algemeene vergadering van Zendingarbeiders der Geref. Kerken in Midden-Java, ten Zuiden: Dr. B. J. Esser, van Poerboelingo; tot scriba van de bijzondere vergadering van Missionaire Dienaren des Woords: Dr. L. Netelenbos te Wonosobo; tot president van den raad van toezicht op de Keucheniuschool (en op de school van Br. Horstenan te Temanggoeng): Dr. L. Netelenbos; en tot scriba van voornoemde raad: Dr. W. L. Vogelesang te Djocjakarta.

Namens de algem. vergadering: B. J. ESSER, scriba.

De classis Almkerk heeft in hare vergadering van 5 Mei j.l. peremptoir ondersocht en tot de Bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. Kerken toegelaten den candidaat K. van der Beek, beroepen predikant te Dinkshorn.

Op last der classis: P. JUKKENKEKE JEN., h. t. scriba. St. Pancras, 17 Mei 1909.

De classe Brielle heeft in hare vergadering van 12 Mei j.l. peremptoir getaxamineerd den heer W. E. van Duin, en hem met algemeene stemmen toegelaten tot den Dienst des Woords en der Sacramenten.

Stelle de Heere hem tot een rijken zegen voor zijne Kerken.

Namens de classe voornoemd: A. DELFOS, scriba. Hellevoetsluis, 13 Mei 1909.

De classe 's-Gravenhage heeft den heer S. van Leeuwen, wonende te Scheveningen, preparatoir getaxamineerd en beroepbaar gesteld in de Geref. Kerken in Nederland.

Namens de classe 's-Gravenhage: J. H. BUCK ROELOF, h. t. sct. Zegwaart, 18 Mei 1909.

HERJANS DAM. Zondag 16 Mei was voor onze gemeente een zeer verblijdende dag, daar onze beroepen leeraar, de heer M. A. van Pernis, zijn intree reeds heeft uitgesproken, naar aanleiding van Elze 6: 19, na des morgens bevestigd te zijn door onzen consulat, Dr. J. E. Vonckenberg van Barendrecht, met een leerde over 2 Tim. 4: 2, deze woorden: Predik het woord. Een woord van hartelijken dank aan alle predikanten, candidaten en studenten, die ons in de vacature zoo bereidvaardig hebben gediend.

Namens den Kerkeraad: T. VAN GEMEREN, scriba.

Korte notulen van de classieke ver-gadering op Donderdag 6 Mei 1909 in de Plantagekerk te Zwolle.

1. De vergadering wordt geopend door den voorzitter Dr. Eskes met gebed, nadat gezongen is psalm 84: 5 en gelezen psalm 84. Het mo-derramen bestaat verder uit Dr. Dwarshuis, als assessor, en Dr. Krijger als scriba.

2. De credentiebrieven worden in orde be-vonden; alle kerken zijn vertegenwoordigd.

3. De notulen van de vorige vergadering worden gelezen en na enkele invoering vastgesteld.

4. De voorzitter spreekt een woord van dank aan den Heere voor de geboorte van Prinses Juliana en geeft uitdrukking aan de blijdschap, die ook deze vergadering vervult.

5. Preparatoir examen van den candidaat T. L. Kroes. Na een predication over Rom. 3: 23—24 wordt genoemde broeder ondersocht in exegese Q. T. door Dr. Dwarshuis en in exegese N. T. door Dr. Kuyvenhoven, waarna Dr. Hania examineert in de dogmatiek. Na afloop wordt den heer Kroes gevraagd naar de beweegredenen, waarom hij het ambt van die-naar des Woords begeret en wordt hij beroep-bar gesteld in de Geref. kerken. De classis singt hem psalm 34: 3 toe.

6. De voorzitter leest aan de classe een har-telijk schrijven van afscheid voor van Mevr. de Wed. D. Zijp.

7. Dr. Elzenga rapporteert over twee ver-gaderingen van de daartoe benoemde classieke deputaten met den kerkeraad van de kerk van Steenwijk (A), terwijl Dr. Gispes een schrijven voorleest van een twintigal broeders uit Steen-wijk (A). Na breede bespreking en toelichting verklaart de bestaande commissie zich bereid om, desverlangd, alsnog den kerkeraad van Steenwijk (A) van advies te dienen.

8. Een schrijven van een broeder uit Zwart-aluis voor kennisgeving aangenomen.

9. Rapport van broeder Plender in zake de combinatie van de kerken van Wilsom en Kamperveen. De behandeling van de vraag van Kamperveen, om advies en steun met het oog op het beroepingswerk, wordt aange-houden.

10. De conceptregeling betreffende den tijd, gedurende welken de predikantsweden en -wezen in de classis Zwolle recht behouden op het genot van pastorie en tractement, wordt aangenomen.

11. De sendingsdeputaat Dr. Dwarshuis geeft verslag, waaruit blijkt, dat de toestand der kas bevredigend is, en dat Dr. Colenbrander vol-moed zijn werk aanvaardt.

12. Dr. Kuyvenhoven en Dr. Dwarshuis worden aangewezen, met een deputatie uit de classis Ommen besprekingen te houden, om te geraken tot een provinciale samenwerking ter ondersteuning van hulpbehoevende krank-sinnigen enz.

13. De kerk van Oldemarkt doet verslag omtrent den arbeid te Kuirne en ontvangt een advies van de classis.

14. Naar de a.s. particuliere Synode worden afgevaardigd Dr. Elzenga (sec. Dr. Gispes), Dr. Hania (sec. Dr. Westerhoek van Eerten), Dr. Ploos van Amstel (sec. Dr. Dwarshuis), en de onderlingen: Van der Vechte—Langelaag—(sec. br. Fiske van Brugge (sec. br. Aarts), van der Vechte—Zwolle—(sec. br. Rooke).

15. Regeling der vacaturebeurten voor de maanden Juni, Juli en Augustus.

16. Bij de rondvaart neemt Dr. Schuurman, die het beroep aannam naar de kerk van 's-Gravenhage, met een hartelijk woord afscheid van de classis. De voorzitter bidt hem weder-keering den zegen des Heeren toe in zijne nieuwe gemeente.

17. Aan de kerken van Wilsom, Kamperveen en Oldemarkt wordt de gewone jaarlijkse steun weer toegezegd.

18. Als secundi voor de kerkvisitatie worden benoemd Dr. Eskes en Dr. Gispes.

19. Roepende kerk voor de volgende clas-sieke vergadering zal zijn Hasselt; voorzitter Dr. Hania.

20. Na dankzegging door Dr. Schuurman, sluit de voorzitter de vergadering.

Namens de classis, LOD. P. KRUGER, Scriba.

Buitenland.

Engeland. Scheiding van Kerk en Staat in Wales voorgesteld. Fi-nantieele moeilijkheden der Ver-eenigde Vrije kerk.

De Engelse premier Asquith is eindelijk met een voorstel bij het Lagerhuis gekomen, dat leiden moet tot de losmaking van de Epi-scopale kerk in het vorstendom Wales van den band die haar met den Staat verbindt. Zijn

voorstel lichte hij met een schitterende rede toe, waarin hij den nadruk legde op het feit, dat de vier en dertig leden van het Parlement die Wales vertegenwoordigen, het allen er over eens zijn, dat de Kerk van Wales vrij moet gemaakt worden van den Staat en dat zij niet meer op kosten van den Staat mag onderhou-den worden. „Zult gij mijn voorstel verwerpen? Gij kunt het niet“, zoo sprak de Engelse minister. Hij wees er ook op, dat de Noncon-formisten, dat is, de leden van vrije kerken, in Wales verreweg de meerderheid vormen.

De overgangsbepalingen die de minister voor-stelde, zijn heel wat gunstiger voor de Epi-scopale kerk, dan die, welke gevonden werden in het wetsvoorstel van dezelfde strekking dat veertien jaar geleden gedaan werd. De premier zeide aan het einde van zijn rede, dat hetgeen hij voorstond niet voortkwam uit animositeit tegen de Episcopale kerk van Wales. Wan-neer deze Kerk bevestigd was van den last van tradities uit het verleden en van lasten van den tegenwoordigen tijd, zou zij zich met meer uitsicht op succes kunnen wenden tot de harten en de sympathie van de massa van het volk van Wales.

Uit het debat dat op de rede van den mi-nister volgde, bleek dat sommigen wel voor losmaking van den band die de Kerk aan den Staat bindt, zijn, doch niet voor het inhouden der tractementen die van Staatswege aan de dienaars der Episcopale kerk uitbetaald worden. Toch laat het zich aanzien, dat er in het Lagerhuis wel eene meerderheid voor het voorstel van den minister zal te vinden zijn. Maar het is de vraag, of het Hoogerhuis het aannemen zal. De volksvertegenwoordigers van Wales zullen, in geval de Engelse Lords zich conservatief standpunt niet willen verlaten, zich nauwer aansluiten, om te maken dat aan het Hoogerhuis zijn macht om telkens een spaak in het wiel te steken, wanneer het geldt be-langrijke hervormingen tot stand te brengen, ontnomen wordt. Wij verwachten dat wan-neer de zilveren koorde, die de kerk van Wales aan den Staat bindt, verbroken is, men ook pogingen in het werk zal gaan stellen om aan de Schotsche Staatskerk haar privilege te ontnemen.

De Vereenigde Vrije Kerk van Schotland heeft door het bekende proces met de Vrije Schotsche kerk een kapitaal van f 1,560,000 uit haar centraal-fonds verloren, hetwelk zij aan de Vrije Schotsche kerk moest afstaan. Uit het centraal-fonds worden de predikanten be-zoldigd, en nu is de vraag hoe men aan de halve ton gouds komen zal, die men aan rente moet derven, nu zulk een groot kapitaal aan de Vrije Kerk behoort afgestaan te worden. Het donkbeeld is geopperd om van elk lid der Kerk een stuiver per maand te vragen; anderen willen trachten vier honderd rijkle leden der Kerk te bewegen ieder f 100 's jaars te geven, om alzo het ontbrekende aan te vullen, in de hoop dat minder goeden dan ook zullen bijdragen om het centraal-fonds meer dan vroeger te steunen. Nog groter is de moeilijk-heid om gelden te vinden, ten einde de „col-lege“ tot opleiding van predikanten in stand te houden. Die college's hebben ook al een groot deel van hun kapitaal aan de Vrije Kerk moeten afstaan. Het „New College“ te Aberde-en is daardoor niet eens in het bezit van een hoogleraar in de uitlegkunde van het Nieuwe Testament. Men hoopt dat de Algemeene ver-gadering van de Vereenigde Vrije Kerk een hoogleraar in genoemd vak benoemen zal, vertruwend dat het volk, hetwelk die instelling liefheeft, de noodige middelen ter instandhou-ding verschaffen zal.

Men niet uit het bovenstaande, dat de Vereenigde Vrije Kerk nog de moeilijkheden niet te boven is, welke ontstaan zijn door het feit, dat aan de kleine Vrije Schotsche kerk rijk een aanzienlijk deel van de fondsen moest afgestaan worden. Wij herinneren er aan, dat door uit-spraak van het hoogste gerechtshof, alle fondsen aan de Vrije Schotsche waren toegewezen. Deze uitspraak is wel niet teniet gedaan door de „Royal Commission“, maar het is de commissie toch mogen gelukken eene zoodanige regeling te treffen, waarbij de Vrije Schotsche kerk, met hare 24 leeraars, wel veel, hare kleinheid in aanmerking nemend, maar toch niet alles kreeg, wat aan die Kerk behoort had, voordat de meerderheid met de Vereenigde Presbyteriaanse kerk saamsmolt.

N.-Amerika. Verminderde belang stelling in de bediening des Woords.

In N.-Amerika houdt men nog vast aan de oude bepaling der Dordtsche Kerkenordening om, als de Classis vergadert, een van de dienaar- en een van de predikanten te laten hooren. Die prediking is toe-gankelijk voor gemeentelieden. Maar nu klaagt de Hope er over dat de opkomst bij zulke classieke preeken verminderd. De Hope zegt daarvan: „Conventies, vergaderingen van niet officieel aard, worden tegenwoordig beter bezocht. Men heeft gemeend, dat men aan onze kerkelijke vergaderingen meer het karakter van conventies moest geven door het verhandelen van onderwerpen van actuele betekenis. In sommige classes doet men dit reeds, en in par-ticuliere en generale Synoden is het reeds lang gebruikelijk geweest. Wij betreuren zulk een gang van zaken, want daarmede wordt uitge-sproken, dat de dingen die de regering en den bloei der kerken betreffen, gehouden worden niet actueel te zijn.

Wij weten wel, dat tegenwoordig de sociale quaesties voor veel meer actueel gehouden worden, dan die welke het kerkelijk leven be-treffen, doch wij achten dit een schaduwzijde van den tijd waarin wij leven. Het is alsof er niet geschreven staat: „Zoekt eerst het Konink-rijk Gods en al uwen gerechtigheid, en al het andere zal u worden toegeworpen.“ Daaruit is te verklaren, dat men in de kerkelijke ver-gaderingen minder belang ging stellen, en dat men ze aantrekkelijk moest gaan maken door het houden van verhandelingen over onderwer-pen die het groote publiek voor actueel houdt. De redactie der Hope is het met deze beschouwing kennelijk eens, want zij wijst er op, hoe over het algemeen de belangstelling niet alleen in de classieke prediking, maar in alle prediking zeer vermindert. Zij schrijft:

„In onze dagen is het preeken geen populaire zaak. Wij bedoelen niet, dat het preeken in het algemeen onpopulair is in kringen, waar men nog in vroegere beschouwingen leeft. In onze Hollandsche kringen, vooral in die der Chris-telijke Gereformeerden, houdt men nog veel van de ouderwetse preek, die verkondiging van Gods Woord. Die wijze van preeken noemt men tegenwoordig helaas! ouderwetsch. Ouder-wetsch niet alleen, wanneer men de preek in ouderwetse vormen kleedt, maar zelfs dan ook, wanneer zij, wat den vorm aangaat, op een nieuwe leest is geschoeid. De preek als verkondiging van Gods Woord, is niet populair in Protestantsche kringen en landen, waar men geleid wordt door de beginselen der nieuwere wereld- en levensbeschouwing. Niet slechts in die kringen waar men op een top modern is,

maar ook daar, waar men het Evangelische standpunt met de moderne wereld- en levens-beschouwing zoekt te verzoenen.

De preek smelt weg als sneeuw in de lente. De preek wordt een preekje, het preekje een korte toespraak, en aan bijbelsverklaring wordt ten slotte niet veel meer gedaan. Eeredienst in den vorm van een volle en rijke liturgie wordt hoofdzak, de preek een korte appendix.

Onder zulke omstandigheden kan de classieke preek niet bloeien. Het al er daarom ook niet beter op worden, tenzij eens reactie inzet ten gunste van een ernstige, waardige en bekwame prediking van het Woord van God. Gebeurt dit echter — en wij hopen en vertrouwen, dat het vroeger of later gebeuren zal — dan zal ook de classieke preek in eere worden hersteld.“

WINCKEL.

Voort Kinderen.

EEN TWEDE DE RUYTER.

V.

HEEN EN TERUG.

Op zekeren dag had moeder als gewoonlijk het middagmaal opgedaan. Vader en de andere huis-genooten zaten om de tafel. Het wachten was op Peter, van wien men dat anders alteminist ge-woon was.

„Ik begrijp er niets van“, zei vader Wessel verdrietig. We moeten maar beginnen. Peter zal zoo dadelijk wel komen.“

Doch de maaltijd was voor alle deelnemers geëindigd en nog was Peter er niet.

Men wate er niets van. Vader ging ten slotte eens naar den winkel, waar zijn zoon werkzaam was, om te hooren of men daar ook iets wist. Doch dat baatte weinig. Peter was zelfs ditmaal nog wat vroeger dan gewoonlijk weggegaan, zei de patroon.

Zoo bleef dan niets over dan afwachten. Maar toen de avond viel en de jongen nog niet ver-scheen, werd men thuis ernstig ongerust. Men ging hooren bij bekenden en vrienden, doch niemand wist iets van Peter. In alle straten van Drontheim, dat nu juist geen bijzonder groote stad was, werd gezocht — alles vergeefs! Ook de speelmakkers en vriendjes van den jongen gingen op onderzoek uit, maar het gaf niets.

Dien nacht slapen vader en moeder weinig. Den volgende morgen werd het zoeken hervat, en juist zou de Overheid er zich mee gaan bemoeien, toen er opheldering kwam.

In de loop van den morgen namelijk ver-scheen er aan het huis van Wessel een jonge man, die in de haven werkzaam was. Peter, zoo vertelde hij, was den vorigen avond bij hem gekomen, en had hem gezegd, dat hij een verre boodschap had en voorreest dat niet thuis bleef. De jonkman moest daarom een briefje bij Peter's ouders brengen, en had daarvoor een kleine belooning gekregen. Ongelukkig echter had de bode de boodschap vergeeten, wijl hij juist bij het lossen van een schip moest helpen, en er eerst in den morgen weer aan gedacht.

Vader Wessel gevoelde grooten lust den besorger een heel ander loon te geven dan zijn zoon gedaan had, maar moeder kwamen van ontroering de tranen in de oogen. Haastig werd de brief geopend. En wat las men?

In korte woorden vertelde Peter, dat hij een schip had gevonden en dienst had genomen als scheepjongen. Aan land, zoo schreef hij, ging het toch niet en kon hij het niet langer uithouden. Hij had er niets van gezegd, omdat hij wist dat vader en moeder het toch niet goed zouden vinden. Ze moesten nu niet boos op hem wezen. Over zes maanden hoopte hij terug te zijn en zijn verdiende geld mee te brengen, enz.

Bij onderzoek bleek, dat het schip waartoe onze vriend zoo als met de noorderzon ver-trokken was, te Bergen, ook in Noorwegen, thuis behoorde, en een reis ging door naar Engeland en dan naar Spanje. Veel meer kwam men echter niet te weten, en in dien tijd was het niet zoo gemakkelijk als thans, berichten omtrent schepen te krijgen. Zoo bleef dan niets over dan de zaak in des Heeren hand te stellen, en dat verzuimden Peter's ouders dan ook niet.

Hoewel Zweden en Noorwegen eenzelfde schier-eiland waren, namelijk Scandinavië, heerste er in den tijd, waarvan we hier spreken tusschen hen alteminist vrede en vriendschap, ja veel eer het tegendeel.

In Zweden regeerde toen een koning Karel XII, geheten, die ongelukkig bijna heel zijn leven doorbracht in allerlei, veelzins onnoodige oorlogen. Hij was een man van goede beginselen doch zijn zucht tot roem en veroveringen brachten hem in het ongeluk. Ge moet daarbij bedenken, dat Zweden in dien tijd een veel grooter rijk was dan nu, waartoe onder anderen ook streken in Duitsland behoorden, benevens Finland en andere gewesten aan de Finsche golf.

Karel nu raakte in oorlog met zijn Deensche en Noorsche buren, met het toenmaals nog machtige Polen en met Rusland, waar de be-kende Peter de Groote regeerde. Hoewel Karel XII eerst in zijn oorlogen gelukkig was, liepen zij ten slotte tot groot nadeel en verlies voor Zweden uit. In dien tijd toen onze Peter Wessel een jaar of twintig was, had Karel XII reeds ondervonden hoe onbestendig de oorlogskans is. Toch bleef hij nog oorlog voeren tegen Denemarken, waartoe, gelijk ik u gezegd heb, ook Noorwegen behoorde, maar om in dien krijg politiek den dood te vinden.

We keeren nu tot onzen Peter Wessel terug, al moeten we daarbij enige jaren overspringen. Ongeveer een half jaar na zijn plotseling verdwijnen, verscheen Peter weder te Drontheim met het schip waarop hij zich als jongen had verhuurd. Al keek de oude Wessel ook ernstig toen hij zijn zoon weder voor zich zag, toch kon hij niet nalaten zich hartelijk te verblijden, evenals moeder en de andere huisgenooten. Daarbij kwam, dat de jongen een zeer goed getuigenis van den kapitein meebracht, en een goed loon bovendien. Ook was onze Peter in dien korten tijd flink uit de kluiten gegroeid, en van een knaap een jonkman geworden. Er viel heel veel te vragen en te vertellen, waarbij ook de dominee, de schoolmeester en andere bekenden niet ontbraken. Allen moesten erkennen, dat Peter zeer in zijn voordeel was veranderd. Ook voelde hij zich blijkbaar volkomen tevreden, en verlangde niets liever dan over eenigen tijd weer naar zee te gaan. En de ouders, gelijk de vrienden, begrepen ten slotte, dat het beste zou zijn aan dien wensch maar toe te geven.

Daarom begint in het leven van onzen Peter Wessel, ook weder gelijk bij Michiel de Ruyter, een tijd